

Täsniälme

Sämmiláid täsnih láá lamâš kompassesh, tiijme já iveääigi čaitteeh. Taasnijn láá uáinám kuus kulij koolgâi jotteed, ko tohhân čaittii almesuundijd já muštálii kuás čuovvân. Läävejii muštálid, et ko jieh innig tiede kost já kuus koolgah, te kannat orostid vyerdid tassaaš ko siävŋán já täsnih oinuuškyeteh. Täasnih oinuuškyeteh nuorttipele almeest já joteh siämmáa kulij ko piäiváš-uv. Ovdâmerkkân “Sarvvagalba” (Nieidâkärigááh) máttá čäittiđ almesuundijd, jis peri máášá vyrdiđ. Siävŋándijn tot lii vist tavenuorttiibel, koskâijâ suulâin tot lii jottáam alme máddáapiälán, mestâ maadâviestâr kulij. Idedistijâ tot lii taveviestârist já tooláa idedist tot oppeet kiäigáa tavaskulij. Sämmiláid lijji motomeh täsnih teháluboh ko nubeh. Tasnijd lijji meid jieijâš čielgiittásah ađai mainâseh. Tave-Säämi kuávlust sisenâmist sarnuu täsniälme sorvâpiivdost já merâkuávluin oppeet sarnuu kyelipiivdost. Taasnij noomah-uv puohtii leđe jieškote-uv lágáneh sierâ kuávluin. Ovdâmerkkân Fáávnátäavggi (Távgaáh) tobdeh julevsámikuávlust juovsâhin jna.

“Fávná” (Arcturus), “Fávnátävgi” (Távgaáh) já Sorvâ

Fávná lii sorvâpivdee, mast lii tävgipisso kiedâst. Sorvâ vist lii suu ovdiibel. Tovlááh ulmuuh uskuu, et ko Fávná pááčá já koddá soorvâ, te talle kale alme kačča vuálus já puátá maailm loppâ. Távgaín láá čiččâm täsnid já tot lii uáiniđ tego vavnu. Tot lii Fáávná tävgipisso moin áigu soorvâ pääččid. Motomijn sâmikuávluin Fáávnátäavggi kočodeh meiddei noomáin távgaáh, juoksâ/juovsâh já vávná.

Sorvâ-täsničován kuleh täsnih, moh láá aldaluvâi já tot lii täsničuákki. Sorvâ lii stuorrâ täsničove, mii lii lamaš tehálâš sämmiláid. Sorvâ lâi taggaar, mast puovtij čuávvuđ iho ääigi ađai iijâ kuullâm. Täsničove häämi sulâstit soorvâ já tast puáhtá uáiniđ stuorrâ juolgij, čoorvijd já njune.

Kuávsuitäsni

Kuávsuitäsni lii sämmiláid uáli tehálâš já sij láá sârgum ton ovdâmerkkân nuáidiruumbun. Muštáluvoo, et tovlááh nuáidih tollii kuávsuitäsni čuovvân, ko vuolgii nuáidimađhij. Kuávsuitäsni lii uáli šeerrâd. Jiešalnees tot ij lah täsni, mut tot lii Venus-plaaneet. Kuávsuitäsni lii eromâš tondiet, ko tot ij oinuu jyehi ive eennâmpáálu já Venus- plaaneet juurrâm keezild. Talle ko kuávsuitäsni uáinoo, te tot šeärráa almeest sehe idedist já ehidist kuoksuu ääigi. Iideedkuávsui lii talle ko peeivičuovâ ideškuát já talle täsni kočoduvoo iideedkuávsuitäsnin já tot uáinoo nuorttipele almeest. Eehidkuávsui oppeet uáinoo ehidist, ko peeivičuovâ lii sevŋânškuáttám já talle tom kočodeh eehidkuávsuitäsnin.

“Kállá” (Sirius) já “Kállápäärnih” (Väinämöisen vyö)

Sirius täsni sämmiliih kočodii Kállán ađai meid Puáris Kállán. Kállá uáivild puáris äijih, kote meid lii vuálgám pivdeđ soorvâ. Kállást láá kulmâ päärni, maid Kállá lii vuálgám keččâđ, maht sij piergejeh sorvâpiivdost.

Kállápäärnih láá kulmâ aldalâs täsni já toh kâvnovejeh tállán Soorvâ vuoluubeln. Motomijn Säämi kuávluin Kállápaarnijd kočodii Kuálásteijen ađai Uággon ađai Uággopäärnin. Kállápäärnih-täsničove lii sorvâpiivdus. Ovdâmerkkân maadâsäämi pappâ Anders Fjellner lii čáállám pajas tovláa lyetimuštâlus Kállápaarnijn ađai Piäiváa päärni suáŋusmätki Jietânâsâi mailmist. Mainâs mielđ Piäiváa päärni viežâi olssis emedin Jietânâs nieidâ já suoi uázžoin kulmâ päärni, kiäid kočodii Kállápäärnin. Ko päärnih jammii, sij loptejuvojii aalman täsnin.

Čuoigátteijeh

Čuoigátteijeh kočodii meid soorvâčuoigátteijen ađai mottoom Säämi kuávlust meid jyemehâžžân teikkâ ruossâtnin. Čuoigátteijeh kyehti aldalâs tääsni; Castor já Pollux. Toh lává tállán Kállápaarnij vuoluubeln. Čuoigátteijeh láá meid tuárridmin soorvâ. Sui čuoigáttává Soorvâ nuuvt korrâsávt ko pyehtiv já sunnuu ulmen lii peessâđ Soorvâ ovdiibel orostittid tom vâi Távgááh uláttiččii pääččid tom tävgipissoin.

Puáhinávli ađai Stella Polaris

Puáhinávli ađai Tavetäsni ađai Stella Polaris lii lamas meid uáli tehálâš sámmiláid. Tovlááh ulmuuh uskuu, et Puáhinávli ađai Tavetäsni lái návlejum aalman kiddâ já tot čiäggái tegu čuoldâ teikkâ muorâ, mii uláttij almeest enâmân já ton pirrâ juurâi alme maailm pirrâ. Tavetäsni lii alme kuávdoo já oro, et tot piso oovtâ saajeest veikkâ eres tääsni joreh ton pirrâ, já joteh pajas já vuálus. Puáhinávli lái čuoldân kuávdoo alme já tot toolâi puoh taasnijd paijeen amas komovuotâ koččâđ eennâm oolâ.

Tovlááh ulmuuh uskuu, et puoh tääsnih lijjii kiddejum oohân. Jis mottoom kooččât teikkâ pááčá puáhinávli, te talle kale kaččeh puoh tääsnih já alme vuálus.

Tovláá oskomuš miel maailm majemuu peeivi Távgááh pääččih Puáhinávli. Sehe Puáhinávli já ubâ alme kaččeh vuálus já cyevekkeh eennâm. Eennâm pyeleškuát já te puátá maailmloppâ.

Loderaidlâs ađai Ihemerkká

Loderaidlâs uáinoo talle ko lii mučis šonjâ já jalahâs. Tot čuává vielgislágánin alme rastá. Tobbeen láá ennuu uccâ tásnááži, moh láá uáli kukken. Tot lii čuuvtij kukkeláá ko uápis tääsnih Távgááh, Sorvâ teikkâ Kállá.

Eres tääsnih

Távgái kištodeijeh lii almeest eidu nubebeln Távgái, nuuvtpa Puáhinávli šadda kuávdoo.

Kištodeijeh lii še vuolgám piivdon já áigu meid teividid Soorvâ.

Pennuuh láá kulmâ uccâ tásnáá aldaluvâi Orion puáhháa vuoluubeln. Mottoom kuávluin pennuid loheh kuullâđ Čuoigátteijeh. Mottoom kuávluin pennuuh kuleh Puáris áákun kote huccâl pennuid uávuttid Soorvâ.

Puáris ááhu tobdeh meid noomáin Nieidâkärigááh. Mainâs miel čiččâm nieidâđ pivdii kuudijd, mut pivdo ij luohostum nuuvt pyereest. Nieidah hepâni nuuvt čuuvtij, et rievdadii jieijâs alme täsnin. Pismár lii kyevti tääsni čuákki, mii lii Kállápaarnij pajaabeln. Sätti, nijbe já pääti oppeet kávnovej Kállápaarnij vuoluubeln. Iättoo, et saittijn Kállápäärnih koddeh soorvâ, pismáráin viekkejeh tom, nijbijn njevvih já paadijn vyešših.

Käldee:

Gaup. Káren Elle: Girjjo-Gárjjo, Muitalusat, mainâseh, sátneváđjasat, árváduusat já diiddat.